

YKILIN TIL GT HALD FØRI

Skulu vit fáa betri marknaðar- atgongd til ES-marknaðin eru fyra møguleikar at velja millum. Grundhugsjónin og lykilin til betri marknaðaratgongd handan triggjar av møguleikunum snýr seg um at Føroyar gerast partur av Evropeiska Búskaparliga Samstarvinum, EBS,

og harvið fáa lut í teimum fyra frælsunum (fríur flutningur av fólki, vørum, tænaðum og kapitali) millum limalondini í EBS. Hesi eru tey 28 limalondini í ES og trý av limalondunum í EFTA (frágreiðing um EFTA sæst aðrastaðni á síðuni). Og fyri at gerast limur í

hesum klubbanum tykist greitt, at Føroyar noyðast at gerast limaland í antin ES ella Evropeiska frihandilsfelagsskapinum, EFTA. Fjórði møguleikin er at víðka um verandi samstarv við ES uttan at gerast limur í ES ella EFTA.

EBS

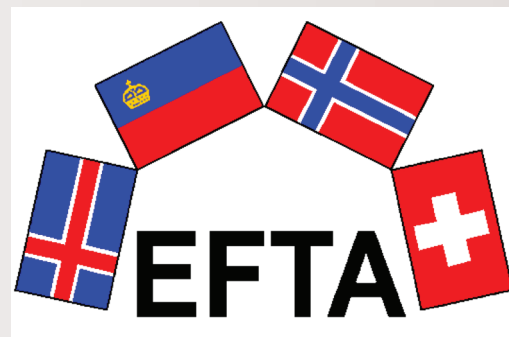
EBS stendur fyri Evropeiska Búskaparliga Samstarvið. EBS sáttmálin er ein sáttmáli við 32 sáttmálapørtum – teimum 28 ES limalondunum, trimum EFTA londum og ES Nevndini. Fyri at gerast sáttmálapartur í EBS sáttmálanum skal eitt land annaðhvørt vera limur í EFTA ella í ES. Í ES hava limalondini og Samveldið blandaðan førleika í mun til EBS sáttmálan. Eitt nú ræður ES í málum, sum viðvíkja handilspolitikkinum og felags fiskivinnupolitikkinum. Allir

sáttmálapartar í EBS sáttmálanum skulu seta alla EBS lóggávu í verk. Tey trý EFTA londini Ísland, Noreg og Liktinstein kunnu bert óbeinleiðis ávirka politikkin í mun til EBS sáttmálan. Í EBS sáttmálanum er mannagongd ásett fyri, hvussu limaskapur fæst í EBS. Sáttmálin áleggur øllum evropeiskum statum, ið gerast limir í ES, at søkja um EBS limaskap. Harumframt kann hvør evropeiskur statur, sum gerst limur í EFTA, søkja um limaskap í EBS.

EFTA

EFTA stendur fyri European Free Trade Association. Hetta er Evropeiski frihandilsfelagsskapurin. Fýra lond eru limir í EFTA. Tey eru Ísland, Noreg, Liktinstein og Sveis.

Trý teirra, Ísland, Noreg og Sveis hefur valt at standa Liktinstein eru limir í EBS, meðan

3. Føroyar gerast limur í EFTA og harvið EBS

Triði møguleikin er at Føroyar gerast sjálvstøðugur limur í EFTA, og gjøgnum EFTA gerast limur í EBS. Fyrimunirnir eru, at hetta gevur fulla atgongd til innara marknaðin og tey fyra frælsini, umframt atgongd til arbeiðsskráir og grunnar. Harafturat høvdu Føroyar ikki verið fevndar av felags fiskivinnupolitikkinum hjá ES. Vansarnir eru hinvegin, at hóast tankin um føroyskan limaskap í EFTA sum partur av ríkisfelagsskapinum ikki er óhugsandi, so forðar grundlógin og danska stjórnin fyri, at Føroyar kunnu gerast partur av EBS, um vit sluppu inn í EFTA. Tað røkkur ikki

endamálinum um betri marknaðaratgongd, og tí krevur EFTA limaskapur at Føroyar fara upp í sum sjálvstøðugur statur – um hetta yvirhøvur verður góðtikið av hinum limalondunum.

4. Føroyar og ES víðka um verandi samstarv

Fjórði møguleikin er at Føroyar víðka um verandi samstarv við ES. Hetta merkir at samráðast skal um at broyta verandi handilssáttmála. Hetta er ein leistur, landsstýrið hevur arbeitt við. Serliga hvat viðvíkur møguleikanum at betra um marknaðaratgongdina fyri fiskavørur hevur ávíst samskipti verið við ES um at broyta positivlistan til ein negativlista. Hetta merkir, at ístaðin fyri at allar vørur, loyvt er at flyta út til ES marknaðin standa á listanum, fer listin at fevna um vørur, ikki er loyvt at flyta út ella har tollur/kvota er á. Hetta ger møguleikarnar fyri at útflyta nýggjar vørur smidligari. Fyrimunirnir

við hesum leisti eru, at hann krevur ongar stýrisskipanarligar broytingar, og at Føroyar sleppa undan at gerast partur av Felags Fiskivinnupolitikkinum hjá ES. Hartil er hesin leisturin ikki so kostnaðarmikil fíggjarliga ella fyrisitingarliga, sum fullur limaskapur er. Vansarnir eru tó, at her slepst ikki undan anti-dumping ákærum úr ES, ið serliga kann raka alivinnuna, og at gongdin er viðbrekin fyri innanhýsis politiskum viðurskiptum í Føroyum og í ES. Ein felagsnevnd, Felagsnevndin Føroyar-ES, við umboðum fyri báðar partar, umsitur sáttmálan og hittist, eftir áheitan, árliga at umrøða áleikandi mál í mun til sáttmálan.